

Список використаних джерел та літератури:

1. Fink P., Hennicke M. Ungleiches Deutschland. Sozioökonomischer Disparitätenbericht. FRIEDRICH-EBERT-STIFTUNG, 2019, 28 s.
2. Бабяж М. Сельская школа в Польше: история и современность»: монографія. Перевод с польского: Бюро переводов «Inter-Text». Брест: Академия, 2006. 104 с.

*Наумкіна Світлана Михайлівна,
доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри,
Маслов Юрій Костянтинович, доктор політичних наук, професор,
кафедра політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського (м. Одеса)*

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК КЛЮЧОВОЇ ЕЛЕМЕНТ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ВЛАДИ

Політичні події останніх років в Україні значно активізували питання про способи зміни влади та її реформування. Революція як шлях кардинальних трансформацій, як відомо, призводить до масштабних, однак тяжких перетворень. Тому знову гостро постає питання про пошук іншого, більш цивілізованого шляху політичних трансформацій. Одним з таких шляхів є процес реформування.

У сучасному світі реформи визнаються найкращим шляхом прогресивного розвитку суспільства. Усі реформи, незалежно від того, в яких умовах та країнах застосовуються, мають щонайменше два аспекти свого прояву, дослідження яких дозволяє їх порівнювати, знаходити спільне та відмінне, а отже, формулює певні правила їх проведення, додержання яких з боку реформаторів може призвести до бажаного успіху, або нехтування якими спричинить крах навіть самої ідеальної за змістом реформи. Цими аспектами є сутність реформ як специфічної форми перетворень суспільних відносин і технологія проведення реформ. Все інше індивідуальне і неповторне, а тому має лише враховуватися при задумі реформ, виборі форми прояву їх сутності та організаційному наповненні технології проведення реформ.

Політична реформа трактується як перетворення, зміна, перестрій політичного життя суспільства (відносин, порядків, інститутів, установ), що здійснюються без зміни основ існуючого ладу. При цьому політичне життя розуміється як одна з основних сфер суспільного життя, що включає, зокрема, державу та її установи. За такого широкого розуміння політичних реформ державно-управлінські реформи виступають їх складовою частиною.

Дієве, підзвітне, ефективне і прозоре державне управління покликане відігравати ключову роль у досягненні узгоджених на міжнародному рівні цілей розвитку, включаючи цілі, що містяться в Декларації тисячоліття ООН. У цьому зв'язку в резолюціях міститься заклик до урядів держав світу зміцнювати потенціал системи влади, створювати сприятливі умови для подальшого підвищення її ефективності, в тому числі шляхом управління змінами, оцінки відповідних ризиків та впровадження інновацій. Фактично йдеться про необхідність здійснення державами-членами ООН цілеспрямованих реформ з метою розбудови ефективної системи влади, спроможної забезпечити сталий розвиток.

Досвід країн Центральної і Східної Європи, які у 1990-ті та на початку 2000-х років переживали так званий «демократичний транзит», свідчить про те, що у цей період основною ідеєю реформування системи влади стала децентралізація, але вона розглядалася як ключовий елемент більш широкої сукупності взаємопов'язаних перетворень, зокрема й руху до ствердження сталого розвитку. В їх основу були покладені зміни конституційної моделі державної влади, створення багатопартійної виборчої системи, запровадження виборного місцевого самоврядування та контролю за владними структурами. Продовженням цих змін стали, крім децентралізації, реформи центрального рівня виконавчої влади, державної служби, публічних послуг, а також механізмів управління регіональним розвитком.

У процесі здійснення реформ системи влади важливо враховувати, що вона нерозривно пов'язана з інститутом місцевого самоврядування. Цей зв'язок виявляється в низці аспектів. Зокрема, державна влада і місцеве самоврядування мають єдине джерело – народ. Органам місцевого самоврядування можуть надаватися законом окремі повноваження органів виконавчої влади, і стан їх реалізації контролюється останніми. Крім того, місцеві справи вирішуються хоча й самостійно, проте в руслі єдиної державної політики. Органи місцевого самоврядування наділені певними повноваженнями державно-владного характеру, які, однак, визначаються державними законами. Органи місцевого самоврядування видають нормативні акти, але ці акти за своєю природою є підзаконними та локальними. Загалом, органи державного управління та місцевого самоврядування створюють системний комплекс, що складається з різних за своєю природою органів (державних і «громадських»), проте об'єднаних в організаційне ціле необхідністю забезпечувати реалізацію практично тих самих управлінських функцій і повноважень державної виконавчої влади на місцях [Див. : 1].

Виходячи з такого тісного зв'язку реформування діючої системи влади, особливо стосовно організації та діяльності системи органів виконавчої влади на територіальному рівні, важливо поєднувати з реформуванням місцевого самоврядування.

Винятково важлива роль у сучасній світовій практиці управління відводиться взаємодії органів державного управління і місцевого самоврядування з неурядовими організаціями та громадянами в процесах управління. Наголос робиться на участі громадськості у виробленні та реалізації політики через механізми інформування, консультування і активної участі, а також на громадському контролі за виконанням прийнятих політичних рішень.

В контексті дослідження реформ необхідно зазначити, що їх загальний контекст, ідеологію визначають самі держави, однак, дуже суттєвим чинником, який безпосередньо впливає на контекст реформ, є «допомога» світових організацій. Проведення реформ завжди вимагає значних фінансових ресурсів, яких в новоутворених країнах не вистачало, отже, Світовий банк та міжнародний валютний банк активно втручався в державну політику країн Центральної та Східної Європи, пропонуючи їм свій варіант реформ [2].

Причини невдалої трансформації в багатьох посткомуністичних країнах слід шукати як у хибності окремих положень Вашингтонського консенсусу, так і у цивілізаційній якості функціонуючих політичних та економічних інститутів і культурній якості політичних еліт.

Метою реформ, незалежно від того, чи відбувається вони в державах з розвинутою демократією, чи в тих, що недавно встали на цей шлях, повинно бути підвищення ефективності надання послуг населенню шляхом передачі частини повноважень від органів державної влади до місцевого самоврядування.

Реформа може відбуватися як за ініціативою державної влади («згори»), так і з місцевих громад («знизу»). Досвід країн ЦСЄ свідчить, що більш успішно реформи здійснюються в другому випадку. Існує багато форм проведення реформ, елементи яких можуть бути використані лише з урахуванням можливостей, культурних традицій, регіональних особливостей, культурних традицій, регіональних особливостей кожної країни.

Таким чином, якість суспільних реформ залежить від дієздатності держави, насамперед спроможності відповідної управлінської системи забезпечити перехід суспільства до нового стану. Враховуючи це, країни Центральної та Східної Європи у процесі європейської інтеграції здійснювали реформи державного управління та місцевого

самоврядування на основі їх розуміння як забезпечувальної діяльності щодо суспільних перетворень.

Список використаних джерел та літератури:

1. Музиченко Г. В. Концептуалізація державної політики країн пострадянського простору в умовах глобалізаційних змін: Монографія. Одеса: Друкарський дім, 2012. 394 с.

2. Маслов Ю. К. Центральна та Східна Європа в пошуках сучасної системи влади: Монографія. Одеса, 2015. 422 с.

*Петроє Ольга Михайлівна, доктор наук з державного управління, доц.,
директор Інституту експертно-аналітичних та наукових досліджень
НАДУ при Президентові України*

СОЦІАЛЬНИЙ ДІАЛОГ В СИСТЕМІ РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ

В умовах глобалізаційних викликів одним із основних чинників успішного розвитку регіонів стає їх здатність перейти на шлях парадигми сталого розвитку й, таким чином, забезпечити конкурентоспроможність та реалізацію стратегічних завдань нової регіональної політики. Посилена увага до регіонального розвитку на сучасному етапі обумовлена можливостями регіону адекватно реагувати на сигнали внутрішньої й зовнішньої кон'юнктури, а також гнучко адаптуватися до змін параметрів економіки у напрямі підтримки соціального середовища. Як показують результати останніх досліджень в сфері регіоналізму, основою сталого розвитку регіону може стати його інноваційна екосистема, що інтегрує науково-технологічний, інвестиційний і людський потенціали на засадах мережевої організації соціально-економічної діяльності.

У цьому контексті, проголошений курс на модернізацію суспільно-політичних відносин в Україні, що передбачає створення нової соціально-економічної системи держави, повинен враховувати розвиток її регіональної компоненти, у тому числі, формування внутрішніх мотиваційних інститутів, що забезпечують збалансований розвиток регіонів на основі залучення творчого потенціалу населення.

На нашу думку, з урахуванням положень сучасних теорій модернізації та розвитку регіональної господарської діяльності й особливостей переходу від ринкової, зокрема зовнішньоторговельної моделі до управлінської моделі регіонального розвитку (моделі публічного управління) на основі залучення інвестицій та інновацій постає проблема створення засад нової політики регіону. В той же час,